

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

BİRLİK PENCERESİNDEN

2014 YILINDA EKONOMİ VE ESNAFLAR

2014 yılında Türkiye ekonomisinde yaşanan gelişmeler üzerinde yılın ilk yarısında iç ekonomik ve siyasi, ikinci yarısında ise daha çok küresel gelişmeler belirleyici olmuştur. Bu yıl küresel rollerde kısmi bir değişiklik olmuş ve gelişmiş ülkeler hızlanırken gelişmekte olan ülkeler yavaşlamıştır. Bu gelişmede ABD merkez bankası Fed'in parasal genişlemeyi yavaşlatarak Ekim ayında durdurması sonucu küresel sermaye hareketlerinin önemli oranda yön değiştirmesi etkili olmuştur. Böylece gelişmekte olan piyasalardan para çıkışı ve buna bağlı kur artışları yaşanmış, bu gelişmeye faizler yükseltilerek cevap verilmesi sonucu bu ülkelerde büyüme hızlarında önemli gerilemeler yaşanmıştır.

2014 yılında dünya ekonomisinde yaşanan ve sonuçları Türkiye'yi de yakından ilgilendiren iki önemli gelişme; **doların değer kazanması** ile özellikle yıl sonuna doğru **enerji ve hammadde fiyatlarında görülen düşüşler** olmuştur. Doların değer kazanması parasal genişlemenin önce yavaşlatılıp, sonra durdurulması ve ardından da Fed'in faiz artışına yöneleceği beklentileriyle yakından ilgili olmuştur.

Kuşkusuz ekonomi yanında başta Suriye, Ukrayna gibi ülkelerde yaşananlar ve yansımaları olmak üzere politik gelişmeler de dünya ekonomisini etkilemiştir. Nitekim AB ülkelerinin Ukrayna'ya yönelik tavrı nedeniyle Rusya'ya yönelik olarak aldığı kararlar, Suriye sorununun Irak'ı da etkilemeye başlaması ve İşid sorunu bulundukları bölge ekonomilerine yaptığı etkilere bağlı olarak dünya ekonomisine de yansımalar üretmiştir.

Dünya genelinde yaşanan bu gelişmelerin Türkiye'ye sermaye hareketleri, döviz kurları ve dış ticaret boyutundan etkileri olmuştur. Nitekim Euro'nun dolar karşısında değer kaybetmesi, gelirleri daha çok Euro, giderleri daha çok dolar olan Türkiye açısından olumsuz etkiler yaratmıştır. Yine AB pazarındaki durgunluk, Suriye ve Mısır ile ekonomik ilişkilerin durması, Irak'taki karışıklıklar, Libya'daki belirsizlikler, Rusya'nın yeni korumacılık önlemlerini artırması gibi gelişmeler de potansiyel ihracat artışını sınırlandırmıştır.

Diğer taraftan 2013 yılı sonunda ülke içinde yaşanan siyasi ve ekonomik gelişmelere küresel boyutta ortaya çıkan olumsuz koşulların eklenmesi, birçok gelişmekte olan ülke gibi, Türkiye'den de sıcak para çıkışına zemin hazırlamıştır. Bunun yarattığı kur artışlarına karşı önlem olarak Merkez Bankası çok faiz artışlarına yönelmiştir. **Daha çok kredilere dayalı tüketim çekişli ve ithalata dayalı büyüyen bir ekonomi açısından hem kurlarda hem de faizlerde yaşanan artışlar büyüme hızının yavaşlaması sonucunu doğurmuştur.** 2014 yılı sonunda yüzde 3 civarında olması beklenen büyümenin de bu nedenle en önemli kaynağı yerel seçimlerin de etkisiyle kamu harcamaları ve kur artışları nedeniyle mal ve hizmet ihracatı olmuştur.

Bu gelişmeler yani kur ve faiz artışı ile iç talep yavaşlaması Türkiye'nin en kırılgan görünümlü olan cari açığın 2014 yılında önemli oranda gerilemesine de imkan vermiştir. Ancak bu arada enflasyon önemli bir tırmanma trendine girmiş, işsizlik yeniden iki haneli rakamlara yükselmiştir.

Sonuç olarak 2014 yılında Türkiye ekonomisinde yaşanan gelişmelerde daha çok iç siyasi gelişmeler ile küresel gelişmeler belirleyici olmuştur. Küresel rüzgarların ters esmeye başlaması uzun süredir dış kaynağa bağlı olarak iç tüketimle büyüyen Türkiye ekonomisi açısından yeni yol arayışlarını gündeme getirmiştir. Zira artık büyük miktarda yabancı kaynak girişi hem küresel hem de iç ekonomik, siyasi ve hukuki zemindeki değişiklikler nedeniyle güç görünmektedir. Ayrıca gerek devlet gerekse firmalar ve hanehalkının borç kapasitesinin sınırlarına yaklaşması nedeniyle Türkiye bu zemini kendisi değiştirmek zorunda kalacaktır. **10. Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program ve Ekonomide Dönüşüm Programları incelendiğinde ekonomi yönetiminin de bunun farkında olduğu, dünden farklı strateji ve politikaların hazırlanarak hayata geçirilmesinin öngörüldüğü anlaşılmaktadır.**

Esnaf ve sanatkarlarımız açısından 2014 yılı da oldukça zorlu çalışma koşullarının geçerli olduğu bir yıl olarak geçmişte yerini almıştır. Nitekim, AVM'lerin getirdiği haksız rekabet ortamı, ekonomideki yavaşlamanın iş hacmini zayıflatması, makro ekonomik belirsizlik ve dalgalanmaların getirdiği riskler ile mücadele bu yıl da devam etmiştir. Bununla birlikte Esnaf Şurası'nda sözkonusu sorunların tartışılması ve çözümüne yönelik öneriler geliştirilmesi, perakende ticaretin düzenlenmesine yönelik yasa taslağının TBMM genel kuruluna sunulması, uygun faiz ile kredi imkanlarının genişletilmesi gibi bazı önemli gelişmelere de tanık olunmuştur.

2015 yılının esnaf dostu bir yıl olarak anılmasına imkan verecek gelişmelere sahne olması temennisiyle tüm esnaf ve sanatkar kardeşlerime sağlık, huzur ve bereket dolu bir yeni yıl diliyorum.

**ZEKERİYA MUTLU
BAŞKAN**

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

ESNAF ve SANATKAR KÖŞESİ

İESOB NİTELİKLİ İŞGÜCÜ PROGRAMLARI PROJESİ

Gelişmekte olan ekonomilerin en önemli sorunlarının başında gelen işsizlik sorunu gün geçtikçe daha da derinleşerek toplumun her kesimini yakından etkilemektedir. Bu doğrultuda yapılması gereken en önemli hamlelerin başında nitelik sorununa değinerek insan kaynaklarının uzmanlaşması, özellikle de stratejik öneme sahip teknik ara elemanların çağımızın ihtiyaçları doğrultusunda eğitilmesi gelmektedir.

İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği de söz konusu bu sorunun çözümüne katkı sunmak amacıyla hazırlayıp, İzmir Kalkınma Ajansına sunduğu ve uygulamaya geçirdiği “**İESOB Nitelikli İşgücü Programları Projesi**” ile **Metal Teknolojileri, Yenilenebilir Enerji Teknolojileri ve Mobilya Döşeme** alanlarında, meslek liselerinden mezun olmuş veya son sınıfta eğitimine devam eden 120 kursiyeri, altyapı ve makine teçhizat bakımından modernize ettiği İESOB Eğitim Merkezinde ve proje ortağı meslek liselerinde yenilikçi eğitim müfredatları ile eğitmeye devam etmektedir.

Proje sonrasında eğitim faaliyetlerini sürdürmeyi planlayan İzmir Birliği hem ülkemiz açısından istihdama en fazla katkı sunan kesimlerin başında bulunan esnaf teşkilatının hem de ilgili diğer sektörlerin nitelikli ara eleman sorunun çözümüne katkı sunmaya devam edecek olup bu alandaki faaliyetlerine aralıksız devam edecektir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

EKONOMİ GÜNDEMİ

ÜÇÜNCÜ ÇEYREKTE EKONOMİK BÜYÜME

Aralık ayı içinde TÜİK tarafından yılın üçüncü çeyreğine ilişkin büyüme verileri açıklanmıştır. Buna göre ekonomi yılın üçüncü çeyreğinde **yüzde 1,7**, yılın ilk dokuz aylık döneminde ise yüzde 2,8 oranında büyümüştür. Bilindiği gibi milli gelir ve büyüme verileri; harcama, üretim ve gelir olmak üzere üç farklı yöntem ile hesaplanabilmektedir. Ülkemizde gelir yöntemiyle hesaplama yapılamamaktadır.

Harcama kalemlerinde gelişmeler incelendiğinde ekonominin kamu tüketim harcamaları ve kur artışının destek verdiği ihracat sayesinde düşük de olsa büyüdüğü anlaşılmaktadır. Nitekim yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 1,7'lik toplam büyümeye net dış talep yüzde 2,5 oranında katkı yaparken toplam iç talep büyümeyi binde 8 aşağıya çekmiştir. Bu noktada 2014 yılının üçüncü çeyreğinde toplam yatırımların büyümeyi binde 4 oranında aşağı çekmiş olması da dikkati çekmektedir. Ayrıca özel kesim makine-teçhizat yatırımlarının üç çeyrektir azalıyor olması gelecekteki üretim kapasitesi açısından karamsarlığa yol açmaktadır. Diğer taraftan halkın reel gelirinin yeterince artmaması yanında faizlerin yükselmesi özel tüketim artışını üçüncü çeyrekte adeta durdurmuştur. Özel kesimde hem yatırımların hem de tüketim artışının durması bu kesimde risk algısının oldukça yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Tüketicilerin gelir, girişimcilerin ise talebe ilişkin beklentileri olumsuz seyretmektedir. Son çeyrekte ekonomi biraz daha canlı görünse de yılın tamamında yüzde üç gibi oldukça düşük bir büyüme hızı gerçekleşecektir. Bunun anlamı da 2023 hedeflerinden biraz daha uzaklaşma olacaktır.

Sektörel açıdan yani üretim yönünden büyümeye ilişkin bir değerlendirme yapıldığında büyümenin önemli dinamiklerinden biri olan inşaatın da durgunluğa doğru yöneldiği, finans-sigortacılık sektöründeki büyümenin önceki dönemlere oranla oldukça gerilediği görülmektedir. Ülkemizin en önemli potansiyellerinin başında gelen tarımın en yoğun hasat yapılan üçüncü çeyrekte yüzde 4,9

gibi oldukça yüksek bir oranda küçülmesinin üzerinde dikkatle durulmalıdır. Zira üçüncü çeyrekte hem küçülen tek sektör tarım olmuş hem de büyümeyi binde 7 oranında aşağıya çekmiştir.

Esnaf ve sanatkarlarımızı yakından ilgilendiren ve önemli bir bölümünün faaliyet alanı konumunda olan sektörler incelendiğinde üçüncü çeyrekte en yüksek büyüme hızına yüzde 3,9 ile konaklama ve yiyecek faaliyetlerinin ulaştığı görülmektedir. Bu sektörü yüzde 2,7 ile ulaştırma ve depolama, binde 6 ile toptan ve perakende ticaret izlemektedir. Dolayısıyla 2014 yılı üçüncü çeyreğindeki yavaşlamadan esnaf ve sanatkarlık alanları da önemli ölçüde etkilenmiştir.

Diğer taraftan ülkemizin kilit sektörü olan ve sanatkarlarımızı da yakından ilgilendiren **imalat sanayi yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 2,2**, ilk dokuz ayda ise yüzde 3,5'lik büyüme performansı gerçekleştirmiştir. İmalat sektöründe geçen yılın üçüncü çeyreğinde ihracat yüzde 4,5 oranında azalırken ithalat yüzde 3,9 oranında gerilemişti. Sektörün bu yılın ilk dokuz ayında yüzde 2,8 olan GSYİH artışının üzerinde gerçekleşen büyümesinin arkasında işte bu ihracat artışı bulunmaktadır. Bu durum yılın kalan bölümünde ve gelecek yıl kurların rekabetçi düzeyde tutulması durumunda imalat sanayinin büyümeye katkısının daha fazla olacağını, daha çok yan sanayi desteği veren sanatkarların da bu olumlu gelişmeden fayda sağlayacağını ortaya koymaktadır.

Genel bir değerlendirme yapıldığında: Türkiye'nin inşaat ve tüketim ile artık yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme hızlarına gerek iç gerekse küresel konjonktürdeki belirsizlikler ve halkın çok büyük oranda artmış borçluluk düzeyi nedeniyle mümkün olmadığı görülmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin yeni ve reel sektör öncelikli bir büyüme stratejisine olan ihtiyacı her geçen gün artmaktadır. Bu ihtiyaç giderilemez ve yüksek oranlı sürdürülebilir büyüme hızlarına ulaşamaz ise işsizlik çok daha yüksek düzeylere ulaşabilecektir.

İZMİR ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

AR-GE EKONOMİ BÜLTENİ

SAYILARLA EKONOMİ

GÖSTERGE	2013		2014										
	KASIM	ARALIK	OCAK	ŞUBAT	MART	NİSAN	MAYIS	HAZİRAN	TEMMUZ	AĞUSTOS	EYLÜL	EKİM	KASIM
İMALAT SAN. KKO (%)	75,6	76,0	73,9	73,3	73,1	74,4	74,4	75,3	74,9	74,7	74,4	74,9	74,5
OTOMOBİL SATIŞI(Toplam-adet)	64.117	101.199	24.368	27.167	37.812	42.769	46.379	47.278	46.602	45.131	49.262	50.814	59.695
OTOMOBİL İHRACATI(Toplam-adet)	47.271	42.834	35.925	46.534	53.949	55.738	50.550	53.460	53.125	26.433	54.221	44.791	51.528
TOPLAM İSTİHDAM (Bin kişi)	25.443	25.262	25.194	24.999	25.583	26.194	26.538	26.586	26.410	26.313	26.169		
İŞSİZ SAYISI(Bin kişi)	2.784	2.809	2.841	2.825	2.747	2.579	2.551	2.624	2.867	2.944	3.064		
İŞSİZLİK ORANI (%)	9,9	10,0	10,1	10,2	9,7	9,0	8,8	9,1	9,8	10,1	10,5		
TOPLAM MEVDUAT(Milyon TL)	762.752	798.505	811.014	829.499	833.770	830.535	822.710	847.479	847.657	855.154	884.571	874.281	877.383
TL MEVDUAT FAİZİ (3 Aylık)	8,5	8,7	9,0	10,4	11,3	11,1	10,7	10,1	9,4	9,1	9,2	9,3	
TL MEVDUAT FAİZİ (6 Aylık)	9,0	8,8	9,0	9,6	10,3	10,9	10,9	10,6	10,1	9,7	9,4	9,4	
TL MEVDUAT FAİZİ (12 Aylık)	8,8	9,2	9,4	9,6	9,9	10,2	10,5	10,4	10,3	10,1	9,8	9,5	
TOPLAM KREDİLER(Milyon TL)	1.026.008	1.064.711	1.094.884	1.095.934	1.101.186	1.097.176	1.110.013	1.136.689	1.133.809	1.163.661	1.195.411	1.202.184	1.218.734
MALİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	24.023	26.625	26.621	25.928	26.676	25.751	25.564	27.213	25.049	28.864	29.967	29.996	30.042
TİCARİ KREDİLER KREDİLER(Milyon TL)	626.182	657.223	683.145	688.337	693.425	689.993	700.545	721.394	719.322	742.656	819.993	824.689	839.161
TÜKETİCİ KREDİLERİ (Milyon TL)	243.734	248.008	250.591	250.899	252.451	253.742	257.552	260.954	263.673	266.724	271.180	273.627	276.633
KONUT(Milyon TL)	108.782	110.198	111.728	111.989	112.382	112.515	113.814	115.005	116.294	117.701	119.759	121.413	123.399
TAŞIT (Milyon TL)	8.409	8.557	8.472	8.213	7.995	7.797	7.598	7.448	7.317	7.104	6.964	6.823	6.775
DİĞER (Milyon TL)	126.543	129.253	130.391	130.697	132.074	133.430	136.140	138.506	140.062	141.919	144.457	145.391	146.459
KREDİ KARTI (Milyon TL)	82.534	82.406	83.976	80.934	78.590	77.180	76.653	75.916	73.876	73.766	74.271	73.872	72.898
KREDİ FAİZİ (Taşıt %)	10,7	10,8	13,8	15,0	15,3	14,8	13,8	12,5	12,9	12,8	12,7	12,5	12,1
KREDİ FAİZİ (Konut %)	10,5	10,7	11,9	13,5	13,9	13,7	12,7	12,0	11,2	11,0	10,9	10,7	11,1
KREDİ FAİZİ (Ticari %)	10,9	10,3	13,9	14,3	15,4	14,0	13,7	11,3	12,1	12,0	11,9	12,9	12,8
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam-Milyon TL)	14.676	15.137	15.487	15.687	15.859	16.031	16.278	16.599	16.769	16.978	17.146	17.249	17.505
TL CİNSİNDEN(Milyon TL)	11.542	11.772	12.006	12.275	12.551	12.820	13.183	13.474	13.737	13.904	14.131	14.311	14.566
DÖVİZ CİNSİNDEN(Milyon TL)	3.134	3.365	3.481	3.412	3.307	3.211	3.095	3.125	3.032	3.074	3.015	2.938	2.940
KÜÇÜK ESNAF VE SANATKAR KREDİLER(Toplam içindeki pay-%)	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4
BANKACILIK SEKTÖRÜ TAKİPTEKİ ALACAK(Milyon TL)	28.860	29.588	30.300	30.812	31.286	31.534	31.846	32.140	32.797	34.078	35.652	36.529	
Kredi Kartları	5.107	5.019	5.219	5.391	5.416	5.404	5.316	5.299	5.550	5.711	5.765	5.988	
Ferdi Kredi Konut	677	665	664	653	619	621	614	619	619	626	619	630	
Ferdi Kredi Otomobil	259	257	257	254	251	250	236	234	236	238	238	240	
Ferdi Kredi Diğer	4.116	4.154	4.247	4.351	4.945	5.023	5.025	5.151	5.418	5.700	5.925	6.218	
Toptan Ticaret ve Komisyonculuk	2.254	2.131	2.205	3.142	3.179	2.476	2.484	3.599	2.539	2.589	2.647	2.767	
Tekstil ve Tekstil Ürünleri San.	1.398	1.407	1.421	1.408	1.385	1.434	1.439	1.259	1.288	1.285	1.272	1.278	
İnşaat	2.846	3.040	3.084	2.933	3.131	3.253	3.383	2.978	3.397	3.863	3.914	3.948	
Gıda Meşrubat ve Tütün San.	884	903	926	929	925	938	944	932	932	1.006	1.014	1.009	
Diğer	11.319	12.014	12.279	11.751	11.434	12.135	12.405	12.069	12.819	13.061	14.257	14.451	
PROTESTO EDİLEN SENET SAYISI (Bin adet)	92,4	87,4	88,6	75,8	75,1	81,4	80,1	81,8	80,7	95,8	81,9	92,6	83,9
PROTESTO EDİLEN SENET TUTARI (Milyon TL)	643,3	651,6	756,5	535,8	558,1	579,0	581,9	588,2	601,8	989,8	709,0	860,9	684,8
KARŞILIKSIZ ÇEK ADETİ(Bin adet)	55,3	68,3	59,3	42,7	52,3	52,9	43,2	65,2	55,4	37,5	77,7	62,6	39,9
KURULAN ŞİRKET SAYISI	4.715	4.351	5.916	4.771	5.026	4.959	4.768	4.851	4.394	4.067	5.206	4.397	4.974
KAPANAN ŞİRKET SAYISI	1.163	2.610	2.892	1.181	1.073	937	968	1.120	1.136	874	995	1.002	1.083
TÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	7,32	7,40	7,75	7,89	8,39	9,38	9,66	9,16	9,32	9,54	8,86	8,96	9,15
ÜFE ENFLASYONU(Yıllık %)	5,67	6,97	10,72	12,40	12,31	12,98	11,28	9,75	9,46	9,88	9,84	10,10	8,36
İHRACAT (Yıllık-Milyon \$)	151.877	152.483	153.457	154.172	155.602	156.559	156.993	157.478	157.768	158.034	158.573	159.401	
İTHALAT(Yıllık-Milyon \$)	248.238	251.548	252.039	250.895	250.279	248.116	245.766	245.534	242.479	243.764	243.726	243.431	
ORTALAMA DOLAR KURU	2,0224	2,0600	2,2190	2,2150	2,2200	2,1290	2,0930	2,1180	2,1210	2,1600	2,2060	2,2600	2,2360
ORTALAMA EURO KURU	2,7320	2,8210	3,0240	3,0220	3,0690	2,9410	2,8770	2,8780	2,8790	2,8790	2,8530	2,8670	2,7900
EURO/DOLAR PARİTESİ	1,3500	1,3690	1,3630	1,3650	1,3820	1,3810	1,3750	1,3590	1,3580	1,3330	1,2930	1,2680	1,2480